

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

סוטה דף מה.

האם יש למעט טמון בדין עגלה ערופה או בדין עומר שכחה או לא?

בדין עומר שכחה	בדין עגלה ערופה	
"וְשִׁכַּחְתָּ עֹמֵר בְּשָׂדֶךָ" - פרט לטמון ¹	"באדמה" - פרט לטמון	לר' יהודה
"בְּשָׂדֶךָ" - לרבות לטמון	"באדמה" - פרט לטמון ²	לרבנן

עומרים דלהלן האם יש בהם דין שכחה?

בשדה חברו - שצפו ועפו לשם	בשדה שלו	
לא הוי שכחה - בעינן "בְּשָׂדֶךָ"	הוי שכחה	בנמצאים על גבי קרקע
לא הוי שכחה - בעינן "בְּשָׂדֶךָ"	ספק של ר' ירמיה ³	בנמצאים על אבן או עמוד

"עומר שהחזיק בו להוליכו לעיר והניחו על גבי חברו ושכחו", מה דין התחתון ומה דין העליון?

העליון	התחתון	
לא הוי שכחה	הוי שכחה	לתנא קמא
לא הוי שכחה	לא הוי שכחה	לר' שמעון בן יהודה בשם ר"ש

מה צדדי השאלה בב' חללים זה על גב זה - מי המחייב עגלה ערופה וממי הוא מודד?

ממי מודד	החלק השני	החלק הראשון	
מעליון	מין במינו לא הוי צף - העליון חייב	מין במינו הוי טמון - התחתון פטור	א
מתחתון	מין במינו לא הוי טמון - התחתון חייב	העליון פטור	ב
לא מודד	מין במינו הוי צף - העליון פטור	מין במינו הוי טמון - התחתון פטור	ג

¹ למסקנא ביאור הלימוד אליבא דר' יהודה הוא, דאמרין שכחה דומיא דקציר, מה קציר בגלוי - דהתבואה הנקצרת היא בגלוי, אף שכחה בעומר גלוי דוקא - ותמעט טמון. ותיבת "בְּשָׂדֶךָ" דרשינן - לרבות שכחה קמה, שגם אם שכחה באיזה זווית לקצור את הקמה גם אם בכלל דין שכחה.

² והגם שמצאנו שלגבי עומר השכחה דורשים חכמים לרבות טמון, מפרש רב שכל דרשא נלמדת כפי ענינו של קרא, דהנה גבי עומר כתיב (דברים כד: יט) "כִּי תִקְצֹר קִצְיֶיךָ בְּשָׂדֶךָ וְשִׁכַּחְתָּ עֹמֵר בְּשָׂדֶךָ לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ", והו"א שכחה דומיא דקציר, מה קציר הוא בגלוי - דהתבואה הנקצרת היא בגלוי, אף דין שכחה מיירי בעומר בגלוי - והייתי ממעט טמון, ולהכי אתא קרא "בְּשָׂדֶךָ" - לרבות את הטמון. אכן כאן גבי עגלה ערופה אדרבה מענינו של קרא הוא להיפך, דהא כתיב (דברים כא: א) "כִּי יִמָּצָא חֶלֶל בְּאֶדְמָה", ומשמעות "כי ימצא משמע באיזה אופן שימצא אפ"י אם הוא טמון, ובא קרא ד"בְּאֶדְמָה" למעט שדוקא כשהוא נמצא על האדמה ולא טמון.

³ ורצתה הגמי' לפשוט מברייטא דאיתא התם: עומר שהחזיק בו להוליכו לעיר והניחו על גבי חברו ושכחו וכו' העליון אינו שכחה (לכו"ע) - ולכאורה הטעם משום שהוא צף על עומר אחר ואינו עומד על הקרקע. ודוחה הגמי' שהטעם הוא משום דאחזיק ביה - זכה ביה. ומקשה א"כ מדוע אמרה הברייטא שהטעם "מפני שהוא צף", וא"כ תוזרת הראיה שיש לפטור. ודוחה הגמי' אימא מפני שהוא "כצף", ע"כ. כלומר, שלעולם אין פטור מה שעומר צף על גבי דבר אחר בשדהו, אלא הפטור משום שזכה בו כבר, ומה שאמר "הרי הוא צף" כוונתו לומר שכיון שתפס בו לזכות בו הרי הוא כצף על הקרקע ואינו בקרקע ולכן פטור.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

סוטה דף מה:

במה נחלקו התנאים דלהלן גבי "עומר שהחזיק בו להוליכו לעיר והניחו על גבי חברו ושכחו" - מה דין התחתון (הטמון)?

לדחייה	לאביי דכו"ע כר' יהודה דטמון פטור	
כרבנן - שגם טמון הוא שכחה	מין במינו לא הוא טמון - והתחתון חייב	לתנא קמא - הוא שכחה
כר' יהודה - שטמון ¹ לא הוא שכחה	מין במינו הוא טמון - והתחתון פטור	לר' שמעון בר' יהודה - לא הוא שכחה

במה נחלקו התנאים דלהלן בדיני עגלה ערופה?

אליבא דר' אליעזר	אליבא דר' עקיבא	
מביאות שתי עגלות ²	----- ³	נמצא מכוון בין שתי עיירות שתיהן
פטור - דלא נתחלקה ירושלים לשבטים ⁴		נמצא קרוב לירושלים
מוליכין הראש אצל הגוף - וקנה המת במקום הראש ⁵	מוליכין הגוף אצל הראש - וקנה המת במקום הראש ⁶	נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר - לענין מת מצוה
מטיבורו	מחוטמו ⁷	מאין היו מודדין לעגלה ערופה

¹ וברייתא זו באה לאשמועין את כוחו שמחדש שאפיי במין במינו הוא טמון.

² ס"ל לר' אליעזר שאפשר לצמצם את המדידה ושיהיה בדיוק מכוון בין שתי עיירות, ולכן שתיהן מביאות שתי עגלות ודריש לקרא (דברים כא:ג) "והיה העיר הקרובה" - דאפי' קרובות, דהיינו שקרובות מביאות שתיים.

³ במשנה שלפנינו לא מפורש מה דעת ר' עקיבא, אכן מלשון המשנה "דברי ר' אליעזר" מבואר שחכמים חולקים. ואכן בבכורות (דף יח.) מובא את דעת חכמים, ויש מחלוקת בדעתם, דיש סוברים שאין מביאות בכלל, ויש סוברים שמביאים שתי עיירות ביחד עגלה אחת.

⁴ גם כאן לא נזכר במשנה סברת מי שחולק, וגם לא מבואר מי התנא שאמר את המימרא הזו - ומשמע שהוא סתם תנא דמתניתין. אכן טעם הדבר הפטור משום שסבר שירושלים לא נתחלקה לשבטים. ולפי' התנא דס"ל (ביומא יב.) דירושלים נתחלקה לשבטים חולק גם כאן וסובר שהיא מביאה עגלה ערופה.

⁵ אחד מעשרה תנאים שהתנה יהושע עם ישראל כשהוריש להם את הארץ הוא ש"צמת מצוה קונה מקומו" דהיינו שאיפה שנמצא המת מצוה שם קוברים אותו אפי' אם זו קרקע פרטית.

⁶ ומבואר בגמ' שסברתו היא דרישא היכא דנפיל נפיל - ולכן מקום הראש קנה, וגופא הוא דרץ וממשיך ואזיל עד שנופל. ור' אליעזר סובר דגופיה בדוכתיה נפיל - וקונה מקומו, ורישא מתגלגל ונפיל במקום אחר.

⁷ ובמשנה נזכר עוד דעה שלישית, והיא דעת ר' אליעזר בן יעקב שמודדים מצוארו - דהוא המקום שנעשה חלל משם.